

Maléter Pál és Kopácsi Sándor személyének
és 1956-os cselekményeinek katonai megíté-
lése

A kapott megbízás alapján gondosan tanulmányoztam a Nagy Imre és társai peranyagát. Az előző anyagok tanulmányozása során kialakult véleményem jelentősen módosult mind Nagy Imréről, mind pedig Maléterről és Kopácsi Sándorról, miután lehetőséget kaptam e peranyag áttanulmányozására. Nagy Imre egyetlen intézkedést nem hozott önállóan. Annyira tisztelte az őt sorozatosan megalázó és Nagy ^{ai} Imre becsületes szándékait, igyekezett és minden törekvését elítélő pártot, hogy e 13 nap folyamán minden intézkedéséhez kérte a politikai bizottság és a Központi Vezetőség hozzájárulását, illetve annak határozatai alapján adott ki utasításokat. Bebizonyosodott a per során, hogy a Nagy Imre féle csoport soha nem létezett, ilyen nem működött. Nagy Imre nem akart nyugati típusú változást, de a szocializmus sztálini modelljével szakítani akart. Becsületes, nemzeti politikát kívánt folytatni, népét szabadnak, függetlennek szerette volna tudni.

E becsületes nemzeti törekvéseket félremagyarázva, koncepciókért indítottak ellene, melynek eredményeként a külföldi és a hazai kommunista vezetés együttes erővel eltette az útból a nemzet igaz fiát.

Maléter Pál

Nagy Imre egyik hűséges, ^{a miniatűrrelvőhöz} ~~hosszú~~ hasonló hazafiúi érzésekkel megáldott személy volt Maléter Pál, akinek a megítélésénél azt vizsgáltam, hogy az ítéletben szereplő állítások igazak-e:

- 1/ bűnös-e Maléter Pál a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló cselekményekben?
- 2/ megvalósította-e a zendülés büntetését?

megszegte-e az esküjét és a Szolgálati Szabályzat előírásait, elkövetett-e parancsmegtagadást? Átállt-e ^{örtöböl} (28-a előtt)?

3/ milyen hatással volt Maléter Pál a Magyar Néphadsereg erkölcsi-politikai-fegyelmi állapotára?

4/ igazságos-e az ítélet, amely kioltotta Maléter életét?

5/ javaslat

1/-hez: Maléter Pál nem bűnös a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló cselekményekben. Katona volt a szó igazi értelmében. Művelt, tekintélyes és tiszteletet parancsoló katona, akit beosztottai joggal tiszteltek és példaképüknek tekintették.

Maléterrel a vezetés és az elhárítás mindvégig bizalmatlan volt. Olyan beosztásokat látott el, ahol a Magyar Néphadseregnek csak egy kis része ismerte őt!

A fegyveres csoportok vezetői eőt is nyíltan hirdette, hogy kommunista és ne higgye valaki - mondta -, hogy a régi rendet és a kapitalistákat akarják visszahozni. /V-150000/5. dosszié 28. lap/

November 3-án kijelentette, hogy "Ha Mindszenty vissza akarja szerezni a papi birtokokat, mi is ott leszünk, de fegyverrel" /V-150000/6. dosszié 82. oldal/.

11000 { A népi demokratikus rend megdöntésére irányuló szervezkedés büntetével azért vádolták, mert nemesi származása ehhez alapul szolgálhatott. Azt azonban már nem tüntette fel és nem vette figyelembe a bíróság, hogy az 1933-ban elhunyt özv. Maléterné évi jövedelme mindössze 1 200 pengő volt, ami inkább az úri középosztályhoz való tartozást bizonyítja, mint ázsentri mivoltukat. A "ázsentri" Maléter mindössze egy kis házacskával fendelkezett Kassán és a tárgyalás során tudta meg, hogy

max { Gémörben van egy kis üdülőjük is.

Elkötelezettje volt a szocializmus ügyének és nem tett a rendszer ellen egyetlen lépést sem.

2/-höz: Zendülést nem követett el, ami azt jelenti, hogy nem hozott létre katonai csoportot, amely csoport - beleértve őt is - szembehelyezkedett volna a katonai szolgálati renddel.

A bíróság latolgathatta volna a parancsmegtagadás kérdését, amely esetleg felmerülhetett volna ellene, ha a 26-i és a 27-i kijelentéseit veszik alapul. Ez azonban nem lett volna elég a halálos ítélelhez, amit viszont előre elhatároztak, így a bűnököt is ahhoz kellett igazítani.

Vizsgáltam, hogy megszegte-e az ezredes /később tábornok/ az esküjét /Belszolg. Utasítás 205. oldal/, és arra a következtetésre jutottam, hogy nem.

Megjegyzem, hogy a Nagy Imre és társai peranyagának megismerése nélkül ma is vallanám ennek az ellenkezőjét.

Felmerülhetne a parancsmegtagadás ténye, ha a bíróság bizonyította volna, hogy 26-án és 27-én Maléter megtagadta a parancsot, de mivel elfogadta, hogy az /akkor még/ ezredes 28-án 13 óra 15-kor jelentette be a miniszternek, hogy átáll a felkelők oldalára, nem hajtja végre a miniszter parancsait és nem 27-én este, így a parancsmegtagadást is el kell vetni, mivel 28-án délben a kormány bejelentette a helyzet átértékeléséről hozott döntését. 27-én estig harcolt a Kiliánba beférkőzött fegyveresek ellen. 27-én délután ő is tudomást szerzett arról, hogy kidolgozásra került az új kormány nyilatkozat és 28-án sor kerül az események átértékelésére. Ha tehát azt fogadnánk el, hogy 27-én este tette ezt a kijelentést, akkor sem követte el árulást, mert mivel tudomást szerzett a Pol. Biz. és a kormány által elkészített határozatról, az lett volna a népelelens cselekedet, ha ennek ellenére fegyvert használ. Csak fel

hem

neves lehet tétélezni, hogy így gondolkodott: a miniszter bizonyosan tudomást szerzett az átértékelésről, tehát nyugodtan jelentheti, hogy nem támadja a továbbiakban a fegyvereseket. Nincs tehát szó sem zendülésről, sem az eskü és a parancs, valamint a szolgálati Szabályzat vonatkozó pontjának megsértéséről.

Maléter 28-a előtt nem állt át. 27-ig harcolt, ugyanakkor tárgyalat is, hiszen tudatlan magyar fiatalok voltak fegyverben a környéken, akiket joggal sajnált és féltett mind a magyar, mind a szovjet fegyverektől.

3/-hoz: Maléter Pál esete a Magyar Néphadsereg erkölcsi-fegyelmi helyzetére nem volt különösebben hatással. Az újságok és a rádió 28. előtti hírverését egyrészt nem hitték el a katonák, másrészt nem ismerte az ezredest a tisztikar nagy része. Akik mindvégig ellenforradalomnak ítélték meg az eseményeket, azok gyűlölettel beszéltek róla akkor, és egészen napjainkig *is*. *benne*

A hadsereg fegyelmét nem Maléter "átállása" és a róla elterjedt hírek ásták alá, hanem az alakulatoknál létrehozott Forradalmi Katonai Tanácsok, amelyek miniszteri parancsra alakultak meg 30-án és 31-én. Ezek a züllés határára sodorták a hadsereget, ^{miel} megalakulásuk pillanatától az anarchia, a fegyelem aláadásának, a züllésnek, a bomlásnak a melegágyai voltak. *ken*

Amikor nov. 1-jén Maléter meglátta a miniszteri parancsot és elolvasta azt, Janza előtt az asztalra csapott és kijelentette, hogy nem ért egyet sem a parancssal, sem az FKT-ok Szervi Határozványával, amely kimondta, hogy a parancsnok nem adhat ki intézkedéseket a FKT hozzájárulása nélkül és a tanács leválthatja a parancsnokokat.

Maléter meg akarta őrizni a hadsereget és annak fegyelmét, hiszen ő nem értett egyet a nemzetőrség Királyék által kidolgozott szervezetével. Azzal ti., hogy minden fegyveres /felkelő, lumpen, köztörvényes bűnöző, gyerekek, stb./ tagja lehet annak.

N.Y.e. 10,
pernyaf.
20. c. 80,
oldal.

November 2-án Maléter jelentést tett Nagy Imrének, hogy amennyiben a Király elleni vádak bebizonyosodnak, november 4-én letartóztatja azt. Nagy Imre egyetértett.

Maléter okt. 31-től a miniszter első helyettese. A kormány határozatait, döntéseit alapján cselekedett.

4/-hez: Az ítélet nem igazságos. Egy olyan ember életét oltották ki, aki határtalanul szerette a hazáját és a népét, hűséges volt a párt és a szocializmus ügyéhez. Az ítélet átgondolatlan, elkapkodott, mégsem a bírakat illeti az elmarasztalás, hanem Hruscsovval az élen a szocialista tábor országainak - beleértve elsősorban a magyar - párt és állami vezetőket, akik így, ilyen módon látták biztosítottak a félgyarmati és diktatórikus rendszer fennmaradását, a tábor egységének megőrzését.

5/-höz: Javasolom felmenteni Maléter Pált.

Kopácsi Sándor

Budapest rendőrfőkapitányának megítélése esetében is arra az 5/ pontra adok választ, mint tettem azt Maléter ügyében. Előrebocsátom, hogy Kopácsi esetében a Nagy Imre és társai peranyag áttanulmányozása éppen az ellenkező hatást váltotta ki bennem, mint Maléter esetében. Amíg Malétert a peranyag alapján fel lehet és fel kell menteni, mivel nem bűnös, Kopácsi bűnössége, karrierista hajlama, hideg számítása, lavírozása, a parancsok folyamatos szabotálása, esküjének megszegése, a Szolgálati Szabályzat idevonatkozó pontjainak megsértése kézzelfoghatóan bizonyítható.

1/-hez: Bűnös ^(az állam) (népi demokratikus) államrend megdöntésére irányuló cselekményekben. 1956. október 28-ig a párt és az állam

vezetés ellenforradalomnak nevezte az eseményeket. A rend fenntartására létre hozott rendőrséget az állam azért tartotta és tartja fenn, hogy rendet tartson. Megvalósította ezt a budapesti rendőrség? Nem! Igyekezett megvalósítani? Nem! Kiképezte és felkészítette Kopácsi a rendőrség tagjait egy fegyveres felkelés leverésére, vagy arra, hogy egy ilyen esetben mi a teendő? Nem! 22-én nem tett intézkedéseket, pedig tudta, hogy 23-án tüntetés lesz és lehet ^{ett} számolni a szélsőséges elemek fellépésével is. Egyetlen gondja volt, ami egy határozott kijelentésbe torkollott: nem lövünk. Ennek ellenére 24-én maga is lőtt, amikor a Deák téri épülettel szemben lévő fegyver- és lőszerraktárt támadták. Ez előtt és után azonban sem a kötelességérzettől hajtva, sem parancsra nem lövetett. A miniszterelnök, aki látta a belügyminiszter és helyettesei tehetetlenségét, többször /4 vagy 5 esetben/ beszélt Kopácsival és utasította, hogy a rendőrfőkapitányságokat ne adja fel, hanem lövessen az azokat támadókra. Utasította, hogy verje szét a Pasaréti fegyveres csoportot, szervezze meg a Szabadsághegy-i pártobjektumok védelmét és akadályozza meg az értékek széthordását, őriztesse a politikai bizottsági tagok lakását, stb.

A parancsokat nem hajtotta végre. Olyan feladatokról van itt szó, amelyeket külön parancs nélkül is meg kellett volna oldania, de miután nyomtatékosan is felhívták ezekre a figyelmét, a bűnössége többszörösen súlyosbodik és egyértelművé válik.

Egymás után vonultatta be a kerületi kapitányságok állományát ahelyett, hogy segítséget nyújtott volna azoknak, hogy megőrizték a rendfenntartás erőit és objektumait. Kopácsi tudatosan tette mindezt, bár tudnia kellett, hogy a rendőrségre abban a helyzetben különleges feladatok vártak.

Tudatosan szabotálta a parancsok végrehajtását. Nem tagadta meg azok teljesítését hangzatosan, de nem hajtotta végre azokat.

Felmerülhet a parancsok végrehajthatatlanságának kérdése. A parancs teljesítését azonban meg kell kísérelni és miután meggyőződünk annak végrehajthatatlanságáról, jelentést kell tenni a parancsadónak vagy az ő előljárójának. Ilyen /Nagynak előljárója/ nem volt. A parancsadó ekkor más parancsot ad, eláll az előzótól vagy ragaszkodik a már kiadott parancsaihoz.

Kopácsi soha nem tett jelentést a kapott parancsok teljesíthetlenségéről, egyszerűen nem teljesítette azokat. Nem egy parancsról van szó, tehát nem valami feledékenység vagy gondatlanság előtt állunk.

Sorozatban tette! Így akart jó pontokat szerezni azok előtt, akiket ezekben a napokban /28-án délig/ ellenforradalmároknak nevezett a kormány és a párt. Tehát többszörösen bűnös.

2/-hez: A zendülés büntetését nem valósította meg, mivel egyedül, másokkal történt egyeztetés nélkül /nem csoportosan/ szegült szembe a szolgálati renddel. Megszegte az esküjét /Szolgálati Szabályzat 71. oldal/, megsértette a Szolgálati Szabályzat 1., 2., 15. és 16. pontjait. Bűnös.

3/-hoz: Kopácsi tevékenységéről a budapesti rendőrség teljes állománya tudomást szerzett. Ennek hatására azok a kapitányságok sem fejtettek ki ellenállást, amelyek védhetők lettek volna, hanem lerakták a fegyvert. Kopácsi viselkedése tehát bomlasztó hatással volt elsősorban a budapesti, összességében pedig az egész magyar rendőrségre.

4/-hez: A Kopácsira kiszabott büntetés - amennyiben Nagy Imréhez, Gimeshez és Maléterhez viszonyítjuk azt - nem volt igazságos. Az életét annak köszönheti, hogy a tárgyalás során mindvégig hazudott, Nagy Imre ellen terhelő, a valóságban meg nem történt eseteket tárt a bíróság elé. Letagadta a kapott paran-

csokat, teljesítette a bíróságtól kapott utasítást és minden bűnét áthárította másokra. Bár az életéért küzdött a tárgyaláson, becsstelenül viselkedett és "megúszta".

5/-höz: Felmentését, rehabilitálását nem javasolom. A felmentése mellett csak az szólhatna, hogy viselkedését és vallomásait a bitótól való félelem magyarázhatja.

Budapest, 1989. június 5.

Dr. Berki Mihály
nyugállományú vezérőrnagy,
a hadtud. kand.